

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS

LIETUVOS
ISTORIJOS
METRAŠTIS

1998 metai

Vilnius 1999

LITHUANIAN INSTITUTE OF HISTORY

THE YEAR-BOOK
OF LITHUANIAN
HISTORY

1998

VILNIUS 1999

LITAUISCHES INSTITUT FÜR GESCHICHTE

JAHRBUCH
FÜR LITAUISCHE
GESCHICHTE

1998

VILNIUS 1999

UDK 947.45
Li 237

Redakcinė komisija

**Vytautas MERKYS (pirm.), Antanas TYLA (pirm. pavaduotojas),
Vacys MILIUS, Gediminas RUDIS, Rita STRAZDŪNAITĖ (sekretorė),
Gintautas ZABIELA**

**Redakcinės komisijos adresas:
Kražių g. 5, 2001 Vilnius**

Išleista Lietuvos istorijos instituto užsakymu

ISSN 0202-3342
ISBN 9986-34-038-1

MŪSŲ JUBILIATAI

JURGIUI GIMBUTUI – 80

Šis garbingas jubiliejus suėjo 1998 m. sausio 18 dieną. Jo neįmanoma nepaminėti, kaip ir negalima įsivaizduoti mūsų neprofesionaliosios (liaudies) architektūros tyrimų apskritai bei jų populiarinimo išeivijoje be J. Gimbuto pavardės. Tačiau dabar rašyti apie jubilato mokslinę bei itin plačią daugiašakę visuomeninę švietėjišką veiklą ne visai dėkinga dėl to, kad tai, ką jis yra padaręs, pernelyg akivaizdu ir pakankamai gerai žinoma ne vien specialistams, bet ir daugeliui kultūros žmonių. Tokia situacija ypač išryškėjo po to, kai 1992 metais Vilniaus universiteto biblioteka parengė ir išleido Jurgio Gimbuto bibliografinę rodyklę, o Vacys Milius „Istorijos metraščio“ 1993 metų knygoje paskelbė glaustą, bet išsamią jubilato 75 metų progai skirtą jo gyvenimo ir kūrybos apžvalgą. Bibliografijoje užfiksuotos net 969 autorinės pozicijos ir 63 rašiniai apie autorių šiandien gerokai pagausinti (straipsnių ir knygų skaičius perlipo 1000). Be to, Mokslo ir enciklopedijų institute jau bent metai guli sureduota J. Gimbuto Lietuvos kaimo architektūros puošybai skirta išsami studija.

Tad nekartodamas anksčiau aprašytų dr. Jurgio Gimbuto nuveiktų darbų, apsiribosiu keliais svarbiausiais pastarųjų metų jo veiklos bruožais.

Manau, kad bet kuris mokslininkas, netikėtai atsidūręs ties 75 metų slenkščiu ir didžiąją sąmoningojo gyvenimo dalį skyręs pamėgtam darbui, be to, padaręs tiek, kiek jubilatas, galėtų „atsipūsti“ ir džiaugtis „užtarnautu poilsiu“. Tačiau tai ne žemaičio, koks yra Jurgis Gimbutas, charakteriui ir gyvenimo būdai. Metodškai, apgalvotai ir produktyviai anksčiau naudojęs namotyrai skirtą laiką, kitaip elgtis jis negalėjo ir pastaraisiais metais. Parengęs ir perdavęs leidyklai minėtą architektūros puošybos knygos rankraštį, jubilatas ėmėsi tvarkyti savo atsiminimus – jo vadinamus „Memorabilia“. Atsiminimai buvo rengiami pagal beveik visą gyvenimą rašytą dienoraštį. Tai ne tiek asmeniniai išgyvenimai, nors ir be jų nebūtų viso kito, kiek per savąją skvarbaus analitinio proto prizmę suvokti ir atitinkamai įvertinti atskirų gyvenimo tarpsnių (Lietuvos – iki 1944 m., Vokietijos – perkeltųjų asmenų stovykloje, pagaliau – JAV išeivijos) reiškiniai ir faktai. Tai ne tik gyvos, jaudinančios gyvenimo knygos, bet ir reikšminga medžiaga mūsų visuomenės (ypač išeivijos) tyrinėtojams. Nors „Memorabilia“ skirta ne spaudai, bet kai kuriuos svarbius jos fragmentus (apie UNRAA universiteto veiklą ir kt.) autorius jau yra paskelbęs įvairiuose leidiniuose, ir, reikia tikėtis, tokių publikacijų bus daugiau.

Pastaraisiais metais Jurgis Gimbutas galutinai sutvarkė ir šiaip jau gerai susistemintos medžiagos archyvą, iš jo papildydamas ne tik Vilniaus universiteto bibliotekos rankraštyne prieš keletą dešimtmečių pradėtą sudaryti savo fondą, bet ir perdavęs Vilniaus Gedimino technikos universiteto muziejui dalį savo darbų, kurių įdomi paroda autoriaus 80-mečio proga veikė šio muziejaus patalpose.

Dr. Jurgio Gimbuto jubiliejus buvo gražiai paminėtas JAV lietuvių išeivijoje. Prisidėdami prie ten išsakytų minčių, ir mes linkime jubiliatui tvirtos sveikatos bei tolesnės kūrybinės sėkmės.

Algimantas Miškiniš